

Gazteriari buruzko komunikaziorako dekalogoia, genero-berdintasuna sustatzeko

Dokumentu hau informazioaren, komunikazioaren eta eduki-sorkuntzaren profesionalentzako gida bat da, eta gazteriarekin lotutako gaien trataera hobetzera bideratuta dago, genero-berdintasun ikuspegitik. Helburua da komunikazio zehatza, inklusiboa eta eraldatzailea sustatzea, estereotipoak saihesten dituen, alarmismoa murrizten dituen eta ingurune mediatikoetan eta digitaletan iruditeria bidezkoagoak sortzen lagunduko duena.

Gazteriari buruzko komunikaziorako dekalogoia, genero-berdintasuna sustatzeko

Dokumentu hau informazioaren, komunikazioaren eta eduki-sorkuntzaren profesionalentzako gida bat da, eta gazteriarekin lotutako gaien trataera hobetzera bideratuta dago, genero-berdintasun ikuspegitik.

Sarrera

Komunikazioa funtsezkoa da gazteriari eta genero-harremanei buruzko gizarte-iruditerien eraketan. Eduki informatibo, kultural eta digitalek errealitatea deskribatzea ez ezik, modu aktiboan ere laguntzen dute normaltzat, problematikotzat edo desiragarritzat jotzen diren portaerak definitzen.

Gizarte-eraldaketek, eztabaida publiko sutsuek eta abiadura handiko komunikazio-inguruneek markatutako testuinguruan, bereziki garrantzitsua da komunikazio zehatza, etikoa eta genero-berdintasunarekin eta gazteen eskubideekin konprometitu bermatzea. Komunikabideek erantzukizun espezifikoak dute estereotipoen, desinformazioaren eta izu moralak, estigmatizazioa edo gizarte-polarizazioa sortzen dituzten diskurtsoen prebentzioan.

Dekalogoia —eta horri dagokion *checklist editoriala*— berdintasun-printzipioetan, eskubideen ikuspegian, genero-ikuspegian eta interseksionalitatean oinarritzen da, gazteriaren arloko politika publikoekin eta kazetaritza arduratsuaren estandar deontologikoekin bat eginda. Dekalogoaren helburua da tresna erabilgarria izatea gazteriari buruzko informazio-trataeraren kalitatea hobetzeko, gazteen askotarikotasuna eta protagonismoa ikusgarri egiteko eta esparru publiko bidezkoagoa, inklusiboagoa eta demokratikoagoa lortzen laguntzeko.

Gazteriari buruzko komunikaziorako dekalogo, genero-berdintasuna sustatzeko

Dokumentu hau informazioaren, komunikazioaren eta eduki-sorkuntzaren profesionalentzako gida bat da, eta gazteriarekin lotutako gaien trataera hobetzera bideratuta dago, genero-berdintasun ikuspegitik.

1. Testuinguruan kokatutako informazioa genero-ikuspegitik aurkeztea

Gazteriarekin zerikusia duten eta gizarte-fenomenoak behar bezala interpretatzea ahalbidetzen duten datuak eta aldi baterako konparazioak eta elementuak txertatzea, generoei modu berezian nola eragiten dieten kontuan hartuta. Garrantzitsua da esplizituki aztertzea nola eragiten dieten albisteek neskei, mutilei eta beste genero-identitate batzuei, itxuraz neutroak diren ikuspegi generikoak saihestuta; izan ere, praktikan, egiturazko desberdintasunak errepikatzen eta naturalizatzen dituzte. Testuinguruan jartzeak saihesten du gertakari isolatuak joera orokortzat hartzea eta diskurtsoen inpaktua zehatzago uler dadin laguntzen du, estereotipoak eraikitzea saihesteko.

«Gazteak matxistagoak dira» edo «neskek indarkeria normalizatzen dute» gisako orokortzeak saihestea. Egungo egoera «belaunaldi-krisi» gisa ez aurkeztea, eta ez iradokitzea lehen sexismo gutxiago zegoela, hori agerian uzten duten iturri zorrotzik gabe. Adibidez, zifren igoera ikusgarritasun handiagoaren, arau-aldaketen edo erregistro-sistemen hobekuntzen ondorio den aztertzea.

Adibidea: «Gazteen arteko indarkeriak gora egin du» esan beharrean, «gazteen arteko indarkeriagatik salaketak areagotu dira, sentsibilizazioa handiagoa delako eta baliabideetarako irispidea hobea delako».

2. Egungo gazteen genero-aniztasuna ikuspegi interseksionaletik aitortzea

Gazteria kolektibo heterogeneoa da, eta desberdintasun-ardatz ugari baldintzatzen dute, hala nola generoa, gizarte-klasea, jatorria, sexu-orientazioa edo lurralde-testuingurua. Edukiek identitate, ibilbide eta bizipen askotariko horiek erakutsi behar dituzte, eta ikuspegi homogeenak ekidin, non gazteria subjektu bakarra, koherentea eta estatiko gisa aurkezten den.

Ikuspegi interseksionalaren bidez, faktore horiek desberdintasunen bizipenean nola elkarrengatzen duten uler liteke, eta irudikapen erredukzionistak edo baztertzaleak errepikatzea saihesten da. Ikuspegi horrek ez dakar etiketatzea edo gaindeterminatzea, baizik eta generoa, klasea edo jatorria benetan garrantzitsua noiz den eta noiz ez den kontzienteki erabakitzea. Horrela, beren testuinguruak hobeto ulertu ditzakegu, eta interpretazio bakarrak edo sinpleak saihesten ditugu.

Adibidea: Ikuspegi interseksionalik gabe: «Neska gazteak dira sare sozialak gehien erabiltzen dituztenak laguntza emozionalaren bila».

Ikuspegi interseksionalarekin: «Neska gazteek beren ingurunearen arabera erabiltzen dituzte sare sozialak laguntza emozionalerako gune gisa: landa-eremuan bizi diren neskek, askotan, osasun mentalerako baliabiderik eza konpentsatzeko erabiltzen dituzte; neska migratzaileek, berriz, jatorriko komunitateekin harremanetan jarraitzeko erabiltzen dituzte».

Lehenengo bertsioak «neskak» bloke bakartzat homogeneizatzen ditu. Bigarrenak, aldiz, bi ardatz aurkezten ditu (lurraldea eta jatorria), fenomenoaz azaltzeko garrantzitsuak direlako.

Gazteriari buruzko komunikaziorako dekalogo, genero-berdintasuna sustatzeko

Dokumentu hau informazioaren, komunikazioaren eta eduki-sorkuntzaren profesionalentzako gida bat da, eta gazteriarekin lotutako gaien trataera hobetzera bideratuta dago, genero-berdintasun ikuspegitik.

3. Estereotipoak zalantzan jartzen dituzten eta berdintasuna sustatzen duten narratibak sustatzea

Genero-arau zorrotzak zalantzan jartzen dituzten eta berdintasun-harremanak sustatzen dituzten ekimenak, erreferenteak eta bizipenak azpimarratzea.

Rol finkoak ezartzen dituzten narratiba sinplistik ez indartzea (biktima pasiboak, erasotzaile saihetsezinak edo harreman «toxikoak» drama erromantiko gisa). Gizarte-egiturak eta botere-dinamikak aztertzea. Maskulinitate berdinzaleak eta errespetuan oinarritutako harremanak sustatzen dituzten gazte erreferenteak ezagutaraztea. «Asmakuntza ideologikoa» edo antzeko esapideak karga desinformatiboa kentzen dien testuinguru kritikorik gabe erabiltzea ekiditea.

Halaber, gertakariak adinagatik edo generoagatik orokortu gabe deskribatzea eta izu moralak sortzea saihestea.

Gertakari indibidualen, gizarte-pertzepzioen eta ebidentzia enpirikoen artean desberdintzea. Gertakari isolatuak joera orokor ez bihurtzea edo gazteriarengan alarmismoak elikatzen dituzten narratibak ez sortzea. Kontuan izan behar da eduki mediatikoek neurritz kanpoko gizarte-erreakzioak eragin ditzaketela talde edo portaera batekiko, eta gizartearen balioentzako eta interesentzako mehatxu direlako uste okerra sor dezaketela.

Belaunaldiak elkarren aurka jartzen dituen diskurtsorik ez sortzea («gazteak helduen aurka»), eta portaerak, oinarri sendorik gabe, talde oso bati ez egozte. Generoak («sexuen arteko borroka») edo belaunaldiak («belaunaldien arteko borroka») elkarren aurka jartzen dituzten diskurtoak ere saihestea. Nahiz eta inkesta baten parte izan, lerroburuetan errepikatzeak desinformazio-diskurtoak zabal ditzake.

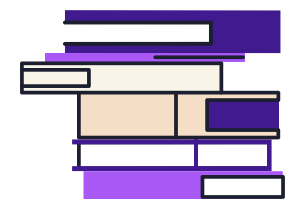
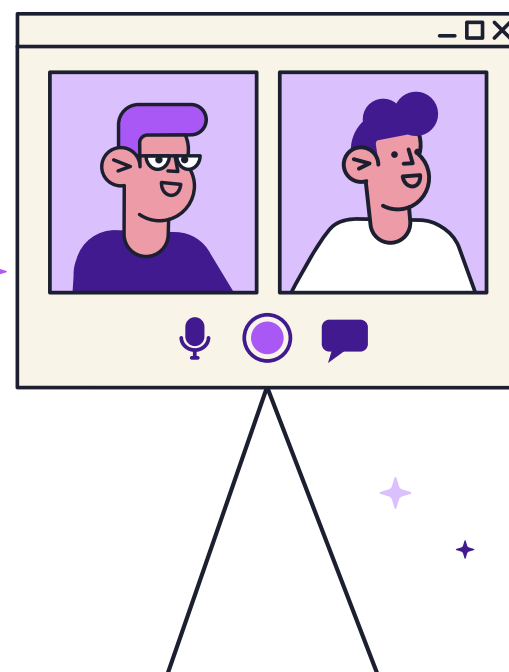
Adibideak: diskurto negazionistak azterketarik gabe errepikatzen dituzten lerroburuak saihestea («genero-indarkeria asmakizun bat da»), eta horiek testuinguruan jartzea beti; «gero eta gazte gehiagok arinkeriez hartzen dute indarkeria» jarri orde, «ingurune digital jakin batzuetan atzemandako diskurto batzuen irismena eta ordezkagarritasuna ez da oraindik orain guztiz aztertu» jartzea.

4. Gazteen protagonismoa, batez ere emakumeena, kontakizunetan ikusgarri egitea

Kontakizunek gazteen ekimenak, gaitasunak, lidergoa eta sormena azpimarratu behar dituzte, eta gazteak gizarte-aldaketarako eragile direla aitortu behar dute. Ikuspegi horrek gazteen zaurgarritasunean soilik oinarritutako narratiben aurka egiten du, eta irudikapen jakin batzuk bultzatzen ditu, non gazteak hezkuntza-, kultura- eta komunitate-prozesuetan eta haien eskubideen defentsan protagonista baitira.

Portaera ugari identitate-eraikuntzako prozesuei, talde-dinamikei edo ingurune digitalei lotuta daude. Interpretazio-gakoak eskaintzea lagungarria da prozesu horiek iritzi helduzentrikoetara jo gabe ulertzeko. Emakumeak edo askotariko genero-identitateak protagonista diren istorioak bilatzen ahalegintzea.

Adibidea: «Adingabe bat erreskatatu zuten istiluekin bukatu zen auzokideen protesta batean parte hartu ondoren». Protagonismoa ikusgarri eginda, emakume gaztea ekintzaren subjektu bihurtzen da: «17 urteko ikasle batek auzoko osasun-zentroa ixtearen aurkako auzokideen protesta antolatu zuen, eta astebetean 200 pertsona baino gehiago mobilizatu zituen».

Gazteriari buruzko komunikaziorako dekalogoia, genero-berdintasuna sustatzeko

Dokumentu hau informazioaren, komunikazioaren eta eduki-sorkuntzaren profesionalentzako gida bat da, eta gazteriarekin lotutako gaien trataera hobetzera bideratuta dago, genero-berdintasun ikuspegitik.

5. Hizkera inklusiboa, zehatza eta ez-sexista erabiltzea

Diskurtsoek eta idazketak barne hartu behar dituzte identitateen askotarikotasuna ikusgarri egiten duten esapideak, eta genero-hierarkiak edo termino gutxiesleak erabiltzea saihestu behar da. Alternatiba linguistiko ez-sexistak erabiltzea lagungarria da androzentrismoa gainditzeko laguntzeko, eta bizipen guztiak aitortzen eta duin bihurtzen dituen diskurtso-markoa bultzatzen du. Espainieraz, formula inklusiboak erabiltzea gomendatzen da (egoki denean eta ulermena oztopatzen ez denean), hala nola «personas jóvenes».

Genero-indarkeria zuzen izendatzea eta garrantzia kentzen dioten edo itxuragabetze duten esapideak saihestea, hala nola «pasio-krimena» edo «gatazka sentimental». Kontzeptuen zehaztasuna ezinbestekoa da interpretazio okerrak ez indartzeko.

Adibidea: «Harreman toxikoa» jarri ordez, «genero-indarkeriako egoera» jartzea. Espainieraz, «personas jóvenes» edo antzeko molde inklusiboak erabiltzea, «los jóvenes» jarri beharrean.

6. Genero- eta gazteria-estereotipoei aurre egiten dieten baliabide bisualak erabiltzea

Komunikazioa ez da testuala soilik. Argazkiak, bideoak, reelak edo grafikoak ere aztertu behar dira, esanahia eraikitzen laguntzen dutelako.

Gazteria sexualizatzen, kriminalizatzen edo infantilizatzen duten edo genero-estereotipoak sustatzen dituzten irudiak saihestu behar dira. Indarkeria sinbolikoa bisuala ere izan daiteke. Ikuspegi horren bidez, irudiek generoko arau sozialak indartzeko edo zalantzan jartzeko duten ahalmena aitortzen da. Askotariko maskulinitateen irudikapenak ere sartzea, agresibitatearekin, menderatzearekin edo adierazpen emozionalik ezarekin lotutako eredu hegemonikoetatik urruntzen direnak. Azkenik, gazteen eta bereziki adingabeen intimitaterako eta ohorerako eskubidearen aurkako irudiak saihestu behar dira, eta beti eskatu behar zaie adostasuna.

Adibideak:

Indarkeriari buruzko albisteak ez ilustratzea emakumeak negarrez edo bikote-eztabaida estereotipatuak ageri diren irudien bidez.

Sexualizazioa: eskola-jazarpenari buruzko albisterik ez ilustratzea ukitutako neskaren gorputzaren lehen plano batekin; hobe da testuingurua erakustea (ikasgela, mugikorra, ingurunea), eta ez ardaztea irudia alderdi fisikoan.

Infantilizazioa: gazte-aktibismoari buruzko erreportajerik ez ilustratzea nerabeak jolasten edo barrezka agertzen diren eta gaiarekin loturarik ez duten argazkiak erabiliz; hobe da nerabeak biltzar batean hitz egiten edo haien proposamenak aurkezten erakustea.

Kriminalizazioa: auzo-gatazkei buruzko albisterik ez ilustratzea bizkarrez eta ingurune ilun batean ageri diren kaputxadun gazteekin; hobe espazio publikoa baldintza neutroetan erakustea, talde oso bat mehatxuarekin bisualki lotu gabe.

Gazteriari buruzko komunikaziorako dekalogoia, genero-berdintasuna sustatzeko

Dokumentu hau informazioaren, komunikazioaren eta eduki-sorkuntzaren profesionalentzako gida bat da, eta gazteriarekin lotutako gaien trataera hobetzera bideratuta dago, genero-berdintasun ikuspegitik.

7. Emakume gazte eta askotarikoen ahotsak aktiboki sartzea

Edukiak gazteen eta bereziki emakumeen testigantzak, interpretazioak eta ezagutzak jaso beharko lituzkete, gutxien erabiltzen diren informazio-iturriak izaki, eta haien errealitate propioak aztertzeko ahalmena aitortu beharko liekete. Horiek integratzean, komunikazio-prozesuak demokratikoagoak izatea ahalbidetzen da, helduzentrismoa murrizten da eta gazteak mezu horien eraikuntzan zuzenean inplikatzeko sustatzen duten parte-hartze bidezko metodologiak indartzen dira. Gazte-ahots horiek askotarikoak izan behar dira, eta protagonista, haien errealitateko aditu eta eraldaketa-eragile gisa agertu behar dira. Gazte-ahotsak testuinguruan jarrita eta era askotarikoan txertatu behar dira, eta ez dira baliabide anekdotiko gisa soilik erabili behar.

Adibidea: testigantza adierazgarri gisa neska gazte baten aipu labur bakar bat sartu beharrean, edukiaren mamian haren analisia, bizipena eta ikuspegia txertatu behar da, fenomenoaren konplexutasuna uler dadin lagunduko duten ahots askotarikoekin batera.

8. Duintasunaren, pribatutasunaren eta ongizatearen babesa bermatzea

Edukiak sortzean eta hedatzean, kalte emozionala, soziala edo psikologikoa eragiten duten jardunbideak saihestu behar dira, batez ere gai sentiberatan, hala nola indarkeria, diskriminazioa edo genero-identitatea. Errugabetasun-presuntzioaren printzipioa errespetatzea informazioaren trataeran, eta biktimak babestea. Babes horrek datuen kudeaketa arduratsua, intimitatea errespetatzea eta irizpide etikoak ezartzea barne hartzen ditu, gazteen ongizatea lehenetsita.

Ez argitaratzea beharrezkoak ez diren xehetasunak eta irudi estigmatizatzaileak edo erasotzaileak biktimari zuzendutako irainak edo deskalifikazioak. Indarkeria sinbolikoa errepikaren bidez anplifikatu dadila saihestea. Biralizazioak eta balizko birbiktimizazioak ingurune digitaletan duten eragina kontuan hartzea, baita edukiak dagoeneko sareetan bolo-bolo dabiltzanean ere.

Adibidea: gazteen arteko sare sozialetako jazarpen matxistari buruzko albiste batean, biktima identifikatzea edo mezu iraingarriak errepika daitezela saihestea, eta kasua testuinguruan jartzea, laguntza- eta prebentzio-baliabideak gehituta.

Gazteriari buruzko komunikaziorako dekalogo, genero-berdintasuna sustatzeko

Dokumentu hau informazioaren, komunikazioaren eta eduki-sorkuntzaren profesionalentzako gida bat da, eta gazteriarekin lotutako gaien trataera hobetzera bideratuta dago, genero-berdintasun ikuspegitik.

9. Datuak egiaztatzea, informazio faltsuaren zabalkundea saihestea, eta edukien eragina berrikustea argitaratu aurretik, batez ere ingurune digitaletan, horietan azkarra eta masiboa da eta zabalkundea

Informazio okerra zabalduz gero, beharrezkoa da hura zuzentzea, mezua ezabatzea eta albisteari buruzko zalantzak argitzen dituen testu bat zabaltzea. Horrela, kaltetuak/kaltetuek merezi du(t)en zuzenketa jasotzen du(te), eta hori, nahikoa ez bada ere, borondate onaren adierazpen publikoa da.

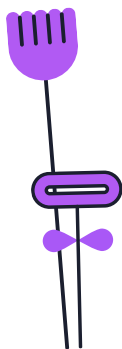
10. Laguntza-edo salaketa-baliabideei buruz informatzea beti

Genero-indarkeriari, sexu-indarkeriari, jazarpenari, gorroto-diskurtsoei edo diskriminazioari buruzko edukietan, beti sartu behar da laguntza-baliabide, zerbitzu eskuragarri eta salaketa jartzeko bide instituzional zein espezializatuei buruzko informazio argia.

Informatzea halaber da babeserako eta orientaziorako tresnak eskaintzea: zer egin, norengana jo eta zein eskubide dituzten gazteek. Baliabideak egokiak, gaur egungoak, irisgarriak eta lurraldera, adinera eta hedapen-kanalera egokituak izan behar dira.

Posible denean, zerbitzu publikoak eta entitate espezializatuak lehenetsi behar dira, eta arreta konfidentziala, doakoa eta gazteentzat irisgarria den ere adierazi behar da.

Adibidea: informazio argi eta agerikoa gehitzea salaketa jartzeko, laguntza konfidentziala jasotzeko eta gazteen eskubideak ezagutzeko zerbitzu publikoei eta entitate espezializatuei buruz, hala nola indarkeria matxistaren biktimen arretarako telefonoa edo gertuko puntu moreak.

Argitaratu aurreko argitalpen- kontrolaren zerrenda *Check!*

Checklist hau edozein informazio-pieza, erreportaje, ikus-entzunezko edo eduki digital argitaratu aurretik erabiltzeko pentsatuta dago.

1 — Testuinguruan jartzea eta informazio-zehaztasuna

- ☐ Informazioak egiaztatutako datuak eta iturri identifikagarriak ditu?
- ☐ Ematen da denbora- edo konparaketa-testuingururik, irakurketa alarmistak saihesteko?
- ☐ Esplizituki aztertu da fenomenoak neskei, mutilen edo bestelako genero-identitateei ezberdin eragiten dien?
- ☐ Saihesten da gertakari isolatuak joera orokortutzat edo «belaunaldi-krisitzat» hartzea?

2 — Askotarikotasuna eta interseksionalitatea

- ☐ «Gazteria» talde homogeneotzat hartzea saihesten da?
- ☐ Hartzen al dira kontuan, besteak beste, genero, jatorri, gizarte-klase, sexu-orientazio edo lurraldearen faktoreak, informazio garrantzitsua direnean?
- ☐ Gazteak deskribatzean, kultura-, etnia- edo genero-estereotipoak indartzea saihesten da?

3 — Izu moralak eta diskurtso alarmistak prebenitzea

- ☐ Gizarte-pertzepzioak, sareetako diskurtsoak eta ebidentzia enpirikoa bereizten dira informazio-piezan?
- ☐ Belaunaldiak («gazteak vs helduak») edo generoak («sexuen arteko borroka») elkarren aurka jartzea saihesten da?
- ☐ Lerroburua eta leadak koherenteak dira testuarekin, eta ez dute landutako fenomenoak puzten?

4 — Gazte-protagonismoa

- ☐ Gazteak subjektu aktibo gisa agertzen dira, eta ez soilik arazo edo talde zaurgarri gisa?
- ☐ Emakume gazteen eta askotariko generoetako pertsonen ekimenak, lidergoak eta ekarpenak ikusgarri egiten dira?
- ☐ Ikuspegi helduzentrikoa edo paternalista saihesten da?

5 — Hizkera inklusiboa eta zehatza

- ☐ Termino ez-sexistak eta kontzeptualki zehatzak erabiltzen dira?
- ☐ Genero-indarkeria egoki izendatzen da, eta eufemismoak edo termino despolitizatuak saihesten dira?
- ☐ Hizkera inklusiboa argi, testuingurura egokituta eta ulermena oztopatu gabe erabiltzen da?

6 — Irudien eta ikus-entzunezko baliabideen erabilera arduratsua

- ☐ Irudiek gazteria sexualizatzea, infantilizatzea edo kriminalizatzea saihesten dute?
- ☐ Askotariko maskulinitateak eta indarkeriazkoak ez diren harreman-ereduak irudikatzen dira?
- ☐ Intimitatea, adostasuna eta irudi-eskubideak errespetatzen dira, bereziki adingabeenak?

7 — Askotariko gazte-ahotsak

- ☐ Emakume gazteen eta askotariko gazteen ahotsak agertzen dira iturri nagusi gisa eta ez soilik testigantza gisa?
- ☐ Haien ekarpenak testuinguruan jartzen dira eta errealitatearen baliozko analisitzat hartzen dira?
- ☐ Haien ahotsa era anekdotikoan edo instrumentalean erabiltzea saihesten da?

8 — Duintasunaren eta ongizatearen babesa

- ☐ Errugabetasun-presuntzioa eta pertsonen pribatutasuna errespetatzen dira?
- ☐ Irainak, gorroto-diskurtsoak edo indarkeriari buruzko soberako xehetasunak erreproduzitzea saihesten da?
- ☐ Biralizazioaren eta balizko birbiktimizazio digitalaren inpaktua kontuan hartu da?

9 — Narratiba berdinzaleak eta ez-desinformatiboak

- ☐ Piezak estereotipoak eta genero-rolak zalantzan jartzen ditu?
- ☐ Gizarte-egiturak eta botere-harremanak aztertzen dira, eta ez soilik gertakari indibidualak?
- ☐ Diskurtso negazionistak testuinguruan kritikoki jartzen dira eta ez dira ezeztatu gabe hedatzen?

10 — Laguntza-eta salaketa-baliabideak

- ☐ Laguntza-baliabideak eskaintzen dira indarkeriaz edo gorroto-diskurtsoez aritzean?
- ☐ Baliabideak lurraldera eta gazteriara egokituta daude?
- ☐ Eduki barneko informazioa argia, irisgarria eta ikusgarria da?

